

Здобувачі вищої освіти – це та категорія громадян, які обов'язково мають оволодіти критичним мисленням на високому рівні, на чому наголошують чимало дослідників (Є. Архіпова, М. Починкова, В. Ягоднікова), адже саме вони можуть стати популяризаторами цього тренду. Не дарма критичне мислення сьогодні називають однією з важливих навичок XXI століття. У вищій школі доцільно використовувати розмаїття всіх методів технології, з урахування специфіки освітніх компонентів, тем, модулів та відповідно до тих компетентностей, що передбачено державним стандартом. До найбільш вдалих зараховуємо: «Концептуальні таблиці», «Мозковий штурм», «Кола Ейлера», «Діамант 9», «Еліас», «SWOT-аналіз», «Павутинка дискусії», «Папір по колу», «6 чому» тощо [1; 2].

Якщо вищезазначені категорії громадян задіяні в перманентному освітньому процесі, то ті, хто вже працює, мають змогу періодично підвищувати кваліфікацію як в межах вишів, так і самостійно. Тут є необхідність розробки додаткових курсів, або інтеграція технології формування критичного мислення в ті курси, що потрібні громадянам для підвищення кваліфікації.

Але найбільша проблема полягає в тому, що цілковита більшість громадян не задіяні в освітньому процесі і систематично формувати у них критичність мислення неможливо. Означена проблема має бути вирішена спільними зусиллями науковців та держави.

Вважаємо це перспективами наших подальших розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Починкова М.М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки дис. 13.00.04. Старобільськ, 2021. 571 с.
2. Ягоднікова В.В. Застосування технології розвитку критичного мислення у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. *Вісник післядипломної освіти*. 2009. 11(1). С. 190–196.

Лідія БОНДАРЕНКО
(Херсон, Україна)

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ «МАСОВА ПОЗАКЛАСНА РОБОТА СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ» ДЛЯ МАЙБУТНІХ СЛОВЕСНИКІВ

Позакласна робота зі здобувачами освіти – важлива складова професійної діяльності вчителя української мови та літератури. Цей напрям роботи майбутніх фахівців традиційно розглядається під час вивчення обов'язкових компонент «Методика навчання української мови» і «Методика навчання української літератури». Згідно з освітньою програмою 014 Середня освіта (Українська мова і література), затвердженою вченою радою Херсонського державного університету, у 2022–23 н.р. для здобувачів третього курсу другого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, спеціалізації 014.01 українська мова і література викладалася вибіркова компонента «Масова позакласна робота сучасного вчителя». Це дало

змогу суттєво поглибити підготовку майбутніх учителів-словесників до організування позакласної роботи. Метою викладання цієї освітньої компоненти є сприяння професійному становленню учителя української мови та літератури, формуванню загальних і професійних компетентностей педагога, формування вмінь моделювання масових мовно-літературних позакласних заходів.

Перша тема була присвячена розгляду питань про мету, завдання, роль вибіркової компоненти у фаховій підготовці майбутнього вчителя української мови і літератури; зв'язки з іншими дисциплінами; поняття про позакласну роботу, її завдання, організаційні форми (індивідуальна, групова, масова). Далі розглядали методику традиційних масових позакласних заходів з української мови і літератури (мовно-літературний вечір, мовно-літературне свято, літературно-музична композиція), особливості підготовки і проведення масових позакласних заходів, змодельованих відповідно до популярних телешоу, заходів і конкурсів у соціальних мережах («Маска», «Голос країни», флешмоби, конкурси відеопоезій тощо). Окремі теми були присвячені використанню ігрових і квест технологій у масовій позакласній роботі з української мови і літератури та екскурсійній роботі сучасного вчителя. Зокрема проаналізували можливості освітніх сервісів і платформ для створення ігрових завдань, вебквестів (наприклад, LearningApps.org, «Всеосвіта»). Завершує курс тема «Тиждень української мови і літератури у закладі загальної середньої освіти», оскільки цей захід позакласної роботи є комплексним і дозволяє узагальнити знання здобувачів із курсу. Особливу увагу у процесі вивчення тем зосереджували на аналізі досвіду провідних учителів-практиків України з організування масових позакласних мовно-літературних заходів.

Для допомоги здобувачам в опануванні дисципліни розроблено курс на дистанційній платформі Херсонського державного університету «KSU Online». Окрім силabusу освітньої компоненти, переліку рекомендованих друкованих та інтернет-джерел для вивчення курсу, критеріїв оцінювання, гіперпосилання на термінологічний словник, він містить теоретичний матеріал до кожної теми, мультимедійні презентації, покликання на розробки масових позакласних заходів відомих учителів-практиків, праці викладача курсу (зокрема, «Підготовка майбутніх учителів-філологів до проведення масової позакласної роботи з української літератури» [1]), контрольні запитання для підсумкової атестації здобувачів та інші методичні матеріали.

Оскільки «поєднання теоретичного опрацювання матеріалу про види та форми позакласної роботи з літератури з організуванням сучасних заходів сприяє ефективній підготовці майбутніх учителів української літератури до виконання завдань виробничої практики та подальшої професійної діяльності» [2, 126], практичні заняття з курсу були спрямовані на формування у здобувачів умінь науково обґрунтованого моделювання і проведення масових позакласних мовно-літературних заходів. Трьохкурсники під керівництвом викладача підготували і провели на платформі Zoom низку заходів для здобувачів кафедри української і слов'янської філології та журналістики ХДУ спеціальностей 014 Середня освіта, 035 Філологія та 06 Журналістика. Це вебквест «Різнобарв'я української мови», «випуск програми» «Культурна Україна» до дня народження Ліни Костенко, літературне свято до дня народження Тараса

Шевченка, філологічна гра «Наша мова солов'їна», захід «Голос країни» до 105-ї річниці від дня народження Олеса Гончара та ін.

Змодельовані і проведені третьокурсниками заходи засвідчили, що цілеспрямована теоретична і практична підготовка здобувачів до організування масової позакласної роботи у рамках окремої вибіркової освітньої компоненти сприяє формуванню вмінь науково обгрунтованого моделювання і проведення як традиційних, так і інноваційних масових мовно-літературних позакласних заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко Л.Г. Підготовка майбутніх учителів-філологів до проведення масової позакласної роботи з української літератури. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 37. Том 1. С. 185–189.

2. Бондаренко Л.Г. Підготовка студентів-філологів до організування літературного квесту. *Сучасний рух науки: тези доп. VI міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 4-5 квітня 2019 р.* Дніпро, 2019. С. 123–126.

Неллі БОНДАРЕНКО, Сергій КОСЯНЧУК
(Київ, Україна)

ОНЛАЙН-ЧИТАННЯ ЯК НОВИЙ ВИД ГРАМОТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПСИХОСТРУННОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Розвиток сучасної освіти і науки у його проблемах, результатах і перспективах характеризує поступ будь-якого суспільства, а надто – в добу глобалізації й диджиталізації. Якщо ідеться про основну мету читання текстів на традиційних і електронних носіях, то ця мета аж ніяк не змінюється: інформацію (тексти) треба знаходити; докладати зусиль для її зрозуміння; вміти й *постійно навчатися* оцінювати здобуту інформацію; здійснювати її смислово переробку. Утім...

Чому ми маємо *постійно навчатися* оцінювати здобуту інформацію – цілком зрозуміло – задля використання її у процесі розв'язання назрілих (актуальних) і прогнозованих життєвих проблем. *Постійно навчатися* оцінювати інформацію нас спонукають реалії сьогодення, помарковані надто ситуаційним надходженням інформації. Та проблеми й виклики не в самому ситуаційному надходженні інформації, а в тому, хто і з якою метою поширює інформацію, як саме поширює і які психозасоби впливу на емоційний стан особистості при цьому використовує. Тобто, – як грає на «струнах душі», на «струнах емоцій», на «струнах почуттів».

Онлайн-читання – це не тільки візуально-розумовий та інтелектуальний серфінг у соціальних мережах, на вебсайтах, у блогах, в інтернет-магазинах. Онлайн-читання – це коли ми взаємодіємо з електронною поштою, миттєво обмінюємося повідомленнями у месенджерах, використовуємо для роботи / навчання спільнодоступні текстові й фотофайли, відео, подкасти.